

Promlčení (v právu směnečném).**I. Pojem.**

Promlčením rozumí se ztráta práva směnečného vzcházející tím, že se práva směnečného nevykonalo do doby zákonem vyměřené. Od promlčení směnečného lišiti jest omeškání v právu směnečném; jak při promlčení, tak i při omeškání směnečném pozbývá se sice nároku právního bezvýsledným pominutím určité lhůty. Leč co do způsobu zániku jest mezi oběma tento důležitý rozdíl: Kdežto promlčením směnečným úplně zaniká právní moc směnky jakožto takové, tak že nelze více užití řízení směnečného, pozbývá při směnečném omeškání pohledávka směnečná svého směnečného účinku toliko proti jednotlivým určitým osobám, pokud pak jde o ostatní osoby směnečně zavázané (akceptant a vydatel při vlastní směnce), podržuje směnka plnou účinnost svoji vyjímaje případ čl. 43 směn. ř.

II. Promlčecí lhůta.

1. Naproti akceptantovi směnky vydané a naproti vydateli vlastní směnky promlčuje se směnečný nárok ve 3 letech (čl. 77 a 99 sm. ř.). Dle dřívějších rak. zákonů směnečných promlčovalo se směnečné právo naproti vydateli vlastní směnky do roka a dne, naproti akceptantovi pak při směnkách vydaných a naproti předchůdcům ve 30 letech.

2. Regresní nároky majitele (čl. 50 sm. ř.) směnky vydané naproti vydateli a ostatním předchůdcům promlčují se:

a) ve třech měsících, byla-li směnka splatna v Evropě, vyjímaje Island a Fary,

b) v šesti měsících, byla-li směnka splatna v přímořských zemích Asie a Afriky podél moře středozemního a černého nebo na ostrovech těchto moří k tomu patřících;

c) v 18 měsících, byla-li směnka splatna v některé jiné mimoevropské zemi nebo na Islandu a Farech.

3. Regresní nároky indossantovy naproti vydateli a ostatním předchůdcům promlčují se:

a) ve třech měsících, bydlí-li postíhatel v Evropě, vyjímaje Island a Fary,

b) v šesti měsících, bydlí-li postíhatel v přímořských zemích Asie a Afriky podél moře středozemního a černého nebo na ostrovech těchto moří k tomu patřících;

c) v 18 měsících, bydlí-li postíhatel v některé jiné mimoevropské zemi nebo na Islandě a Farech.

Rozdíl mezi promlčecí lhůtou v odst. 2. a 3. jest tedy ten, že se při oné spravuje promlčecí termín platebním místem směnky, při této bydlištěm postíhatele.

4. Proti čestným akceptantům promlčuje se směnečný nárok v těchž lhůtách, jako regresní nároky naproti vydateli a ostatním předchůdcům, tedy v 3, 6 nebo 18 měsících.

6. Právo na zřízení jistoty promlčuje se v jednom roce.

7. Platební rozkaz nabyvší mocí práva rovná se co do účinnosti své rozsudku v civilních sporech, kterým se placení ukládá; jest tedy též vždy způsobitelným k exekuci. Založené tím právo exekuční promlčuje se jen v obvyklé promlčecí době (30 let — rozh. ze dne 30. ledna 1852).

III. Počátek promlčecí lhůty řídí se zvláštností případů:

1. Naproti akceptantovi směnky vydané a naproti vydateli směnky vlastní počíná promlčecí lhůta dnem, kdy jest směnka splatna.

2. Promlčení regresních nároků naproti majiteli počíná protestováním směnky, avšak den, kdy protest byl učiněn, se nepočítá.

3. Regresní nároky naproti indosantovi promlčují se dnem zaplacení, jestliže zaplatil prve, než na něho vznesena byla žaloba směnečná, ve všech ostatních případech pak tím dnem, kdy mu byla doručena žaloba neb obsílka (čl. 79 sm. ř. na konci).

4. Opomene-li se protest, počíná promlčecí lhůta tím dnem, kterého protest měl být učiněn bez prominutí protestu.

5. Indosoval-li kdo směnku po splatnosti její za prominutí protestu, proti tomu počíná promlčení dnem, kdy směnka byla indosována (rozh. ze dne 29. prosince 1870).

6. Naproti čestnému akceptantovi počíná promlčecí lhůta tím dnem, kdy proti němu učiněn protest.

7. Proti rukojmí směnečnému počíná promlčecí lhůta tím dnem, kterého počíná proti dlužníku směnečnému, za něhož se zaručil.

8. Byla-li poskytnuta jistota, počíná promlčecí lhůta dnem splatnosti směnky.

IV. Promlčení směnky v cizozemsku vydané a splatné, pro kterou zažaloval cizozemec cizozemce u rakouského soudu, posuzovati jest dle práva cizozemského. Nelze se vhodně odvolávati na čl. 78 a 79 směn. ř., nýbrž povinností žalovaného, dovolávajícího se na promlčení, jest dokázati, že dle cizího rozhodného práva nadešlo promlčení (rozh. ze dne 9. června 1858).

V. Promlčení se přetrhuje:

1. Doručením žaloby, nikoli tedy již podáním k soudu.

2. Opověděním sporu se strany obžalovaného, t. j. takovým aktem, jímž obžalovaný činí třetí osobě oznámení, aby mohla při tom hájiti svého právního zájmu.

3. Ohlášením směnečné pohledávky u konkursní podstaty, neboť ohlášení toto má též účinek, jako doručení žaloby.

Přetržení promlčení působí toliko vzhledem k onomu směnečně zavázanému, proti němuž se předsevzalo. Částečné zažalování směnečné pohledávky nepřetrhuje promlčení (rozh. něm. říš. soudu ze dne 19. prosince 1883); částečné zaplacení, které vykoná směnečně zavázaný po dni splatnosti, nepřetrhuje rovněž promlčecí lhůty (rozh. ze dne 21. února 1872), ani uzná-li směnečně zavázaný dluh (rozh. ze dne 17. května 1857); ale promlčení se ovšem přetrhuje, uzná-li se dluh před soudem u stání odbývaného o žalobě směnečné. Jakmile se takto dluh uzná, nemůže býti více promlčení ku platnosti přivedeno (rozh. ze dne 3. listopadu 1868).

VI. Vzdání se námiky promlčení jest bez účinků; rovněž nepřipouští se prodloužení smlouvou lhůtu promlčecí (archiv pro právo směn. sv. XIV. str. 198, rozh. ze dne 8. července 1863); ale ovšem lze se platně zříci námitek, že promlčen byl směnečný nárok (rozh. ze dne 29. října 1873).

VII. Právní účinky promlčení směnečného.

Čl. 83 sm. ř. stanoví: »Zanikl-li směnečný závazek vydatel neb akceptanta promlčením nebo tím, že omeškala se jednání předepsaná ku

zachování práva směnečného, zavázání jsou majiteli jen potud, pokud by se na jeho škodu obohatili. Naproti indosantovi, jehož směnečný závazek pominul, nemá nárok takový místa.*

VIII. Zřízení kurátora na ochranu proti směnečnému promlčení.

Doručení žaloby kurátoru zřízenému na ochranu žalovaného nepřetrhuje promlčení, není-li tu podmínek ke zřízení kurátora (rozh. ze dne 18. června 1874). Kurátora zříditi lze k doručení žaloby i pro ten případ, nedojde-li v čas výkaz o tom, že byla žaloba dodána dlužníku směnečnému (rozh. ze dne 4. srpna 1874); podobně v tom případě, není-li možno doručiti v čas žalobu k vlastním rukou obžalovaného bydlícího jinde, než v místě platebním. Doručení žaloby kurátoru má pak též účinek, jako doručení žaloby obžalovanému samému (rozh. ze dne 25. září 1872).

IX. Případy směnečného omeškání.

Omeškání nastává:

1. Má-li se směnka praesentovati ku přijetí, praesentace se opomene a nebyla-li směnka přijata, protest pro nepřijetí nebyl učiněn;

2. nedocílilo-li se zaplacení směnky a protest pro nezaplacení učiněn nebyl;

3. nepředložil-li majitel směnky směnku čestnému příjemci nebo adresátu z nouze ku zaplacení;

4. nepřijme-li majitel směnky čestného zaplacení nabídnutého kýmsi třetím;

5. zaplatil-li třetí osoba, jakkoli ze směnky nebo protestu patrno, že někdo jiný hotov byl splatiti směnku, za níž tedy by musil sledovati;

6. opomene-li se oznámiti notifikace protestu, zaniká tím nárok na úroky a útraty (čl. 45 odst. 3 sm. ř.).

Promlčení (v právu správním).

I. Promlčení daní a poplatků.

Normy zavedené zákonem ze dne 18. března 1878 č. 31 ř. z. platí jak pro poplatky a veřejné dávky, tak i pro daně nedotčené reformou daní i pro nové (pokud se týká, nově upravené) dávky; při těchto dávkách vyskytují se jen nepatrné obměny (modifikace) zákona o promlčení, zvláště dlužno komise pro daň výdělkovou, odhadní komise a komise odvolací na roveň stavěti finančním úřadům ve smyslu tohoto zákona. Právo státu, vyměřovati poplatky a berně za určitý čas, promlčuje se zpravidla ve 4 létech. Promlčení počíná uplynutím toho správního roku, ve kterém strana dosti učinila své povinnosti oznámivši, pokud se týká, předloživši základ ku vyměření nebo předepsání berní, nebo uplynutím toho správního roku, ve kterém vzešla závaznost, a straně dotčená povinnost nepřináleží. Bylo-li následkem pronesbání povinnosti strany úplně nebo částečně opomenuto s výměrou dávky, počíná se čtyřletá lhůta promlčecí teprve uplynutím onoho správního roku, ve kterém úřad nabyl možnosti toho, aby dávku vyměřil nebo předepsal. Totéž platí, jestliže se následkem pronesbání strany objeví, že vyměření dávek tvořících předmět reformy berní jest z důvodů dodatečně vyšetřených příliš nízké.

Vyzve-li úřad stranu, aby podala přiznání o příjmech, přerušuje se tím promlčení (rozh. ze dne 6. prosince 1886 č. 1985 sb. »Budw.« č. 1226); za pronesbání (povinnosti) pokládati sluší i to, opomene-li se podati prohlášení o dani výdělkové (rozh. ze dne 27. prosince 1881 č. 1537